

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
С
И
Т
Е
Т
С
К
И
Б
Е
О
Г
Р
А
Д
С
К
И

Ш О Д У Н А В К А

№ 31.

Београдъ 2. Августа.

1846.

ЛИСТОВИ ИЗЪ ДНЕВНИКА СИРОТОГА СВЕШТЕНИКА ВИКАРА ОДЪ ВИЛТШИРА.

(Продуженіе.)

У ютру на дань нове 1765. године.

Чудноватый и жалостный догабай отвара ову годину. Стварь в слѣдуюћа:

Ютрось у 6. сатій, кадъ самъ лежећи у постелѣ размышлявао о мојој данашњој проповѣди, чуо самъ гди неко куца на домаћи врати. Поли е већъ была у куйни. Она изтрча напољ да отвори врата и да види тко е. Тако рана посећена была су кодъ насъ необычна. Уютренњој тамѣ предеретне е еданъ човекъ, кои е подъ пазуомъ држао велику кутію, и преда ю Поли съ овимъ речма: „Господинъ (име ние Поли разумела) шилъ Г. Викару ову кутію, а онъ нека се стара о ономъ, што се у нъој наоди.“ Поли узме кутію съ радосћу — доноситель исте удали се. Поли куцне лагано на моя собна врата, да чуе, есамъ ли буданъ. Она уѣ на мой одговоръ и честита ми съ добро ютро заедно и нову годину, и дода смеюћи се: „Видишь, татице, да могу Полини снѣ пророковати! Ево очекиване епископске капе!“ Садъ приповеди она, како іој е предаъ за мене новогодишній даръ. Лютію самъ се што ние извѣстно упытала за име непознатогъ заштитника или добротвора.

Докъ е она напољ отишла да свећу упали и Ђну изъ постелѣ позове, обучемъ се и я. Неодричемъ да самъ одъ любопытства пламтію, ерѣ су досадъ были новогодишњи дара за викара у Крекеладѣ исто онако незнатни, као и редки. Мыслию самъ да ме е хтео мой благодѣтель арендаторъ, кога благоволеніе чинило се

да самъ добыю, — обрадовати са кутіомъ пуномъ колача, на самъ се дивію нѣговой скромности, што ми ю е послао іошть пре, него што е свануло. Кадъ самъ у мою собу ушо, стаяше већъ Поли и Ђни предъ асталомъ поредъ кутіе, коя е была добро запечаћена, надписомъ на мене снабдѣвена, и сасвимъ необычно велика, вакову я до данасъ іошть насамъ видію. Подигнемъ ю мало и осетимъ да е доста тежка. На поклопу быле су урезане две округле рупе.

Я отворимъ съ Ђниномъ помоћу кутію врло опасно, будући ми е садржай исте препорученъ быо брижной пазности. Кадъ смо подigli бѣлу танку мараму, да видишь чуда — не, наше удивленъ неможе се описати. Повичемо сви као изъ едны уста: „Боже!“

Ту лежаше спаваюће дѣтенце одъ 6. до 8. неделя, лепо повіено у найтанѣ платно, саружично боядисанимъ свиленимъ обвитцима. Глава му е была на мекомъ ястучићу одъ плаве свиле, и добро е покривено было малымъ покривачомъ — и дѣтния капица была е скупоцѣномъ брабонскомъ чипкомъ украшена. Стаjali смо неколико тренућа као неми у размышльню. На последку Поли дѣтинскимъ смеянѣмъ повиче: „Шта ћемо садъ чинити? То ние епископска капа!“ Ђни помилуе плашльиво врхомъ прста лице спаваюћегъ дѣтенцета и рече милосрдно: „Ты, сирото створенъ, немашь майку, или ю несмешъ имати? — О Боже! оставити таково любави достойно, помоћи потребуће створенъ! — Гледай само, отаць, — види како спава мирно и спокойно, безбрижно о нѣговой несрећи, као да предчувствуетъ да лежи у Божіимъ рукама. Спавай, спавай, ты сирото, оставльно створенъ! Твои су родители вальда

преведи знатни за тебе сирото дете, и сувише срећни, па неће збогъ тебе своју срећу да узнемиравају. — Спавай, мы те нећемо оставити. Ты си на добро место донешено. Я ћу твоя мати бити.“

Кадъ е Ђни овако говорила, проронила е неколико суза. Я пригрлимъ ову скромну, милосрдну дѣвойку на моя прса и рекнемъ: „Буди му мати! Пасторци судбе долазе пасторцима. Богъ куша нашу вѣру — не онъ е некуша, познае онъ ню, већ и зато мора да намъ е то остављено, мало створенъ донешено. Истина ми нисмо знали ни сами како ћемо први данъ живити; али онај зна, који насъ е учинио родителјима овогъ сирочета.“

Тако смо се разлучили; дѣтенце е спавало непрестано тио; међутимъ мыслили смо о нѣговима родителјима, кое ми безъ сумњѣ познавати морамо, будући е кутія съ надписомъ на мене снабђвена была. Поли, на жалость, ние знала више о доносителю кутіе казати, обромъ оно што е већ причала. Садъ, докъ е ово мало створенъ почивало, и я мою данашню новогодишню проповѣдь о моћи вѣчногъ провиђеня прочитавао, старале су се мое кѣри за негованъ сиромашкога дѣтенцета; Поли се е радовала као дѣте; Ђни се видила као врло побужена. Мени се чиняше као да самъ почеткомъ нове године ступио у неко време чудеса, и — было то суевѣрје, или не — као да ми е дѣтенце, посланы ангелъ, чуваръ у нужди было. Я немогу да изговоримъ како самъ весело дисао; како су были ведре мое мысли.

Истогъ дана у вече.

Врло ослабљенъ и уморанъ моимъ светымъ посломъ доћемъ дома. И при сасвимъ поквареномъ друму морао самъ пешице путовати до дома. Али при долазку окрепила ме е нека радостна вѣсть мои кѣри и весела собица. — Асталь ми е было врло спремљенъ, и на истомъ едно стакло вина за укрѣплѣнъ. То е было новогодишній поклонъ одъ непознате добре руке.

Преко свега увеселио ме е погледъ на будно дѣтенце у Ђнинимъ наручјима. Поли ми е показала красну постелѣицу нашегъ ранѣничета, 12. красны пелена, прелепе капице и ноћне альвице, кое су были у кутіи; по томъ едну запечаћену кесицу са новци съ надписомъ на мене, кое е наћено према ногу дѣтенцета, кадъ се е оно пробудило, и почемъ е напољ изваћено.

У желји дознати што о пореклу могъ магогъ укућника, отворимъ кесицу; у нѣой е было 20. гвинеа и едно писмо слѣдуюћегъ садржая:

„Пуно увѣрени о смирености и човеколюбію ваше пречестности, предаю вамъ несрећни родителји нѣново драго дѣтенце на негованъ. Неоставите исто. Мы ћемо вамъ негда, кадъ вамъ се будемо смели одкрити, благодарни бити. — Любезно детенце зове се Алфредъ. Оно е већ крштено. — Новци за прву четвртъ године издржания приложени су овде. Непремѣно плаћатѣ се вамъ одъ три на три мѣсеца оволико. Примате въ себя дѣтенце. Мы препоручуемо исто нѣжности ваше Ђни.“

Поли, кадъ самъ писмо оставио, ѣипи одъ радости па повиче: „Ево намъ епископске капле!“ О Боже, како смо постали напрасно богати! Садъ на страну сирото викарско мѣсто! — Ипакъ нетреба да се башъ толико радуемъ. Не, у писму требало е да има спомена и о врло Поли.

Десетъ путій прочитали смо исто писмо. Нисмо вѣровали нашимъ очима при погледу тако многи новаца на асталу. Какавъ е ово новогодишній даръ! Тежке муке наше будућности на еданпутъ ослободили смо се и то на како чудный, непонятный начинъ! Суетно самъ мыслио редомъ на люде, кое самъ познавао, да међу такovima едногъ само сазнамъ, кои е можда збогъ стана племена принуђенъ быо, да свое дѣтенце овде затаяти мора, или кои бы такову плату за христјанску милу послугу обећати могло. Иощъ непрестано мыслимъ. Неналазимъ никога — Но ипакъ мораю знатни родителји мене и мое добро познавати. Путови су провиђеня чудни.

2. Януара.

Срећа ме нѣнимъ благама наголява. Ютросъ добыо самъ опетъ поштомъ едну кесицу са 12. фунтій штерлинга заедно съ писмомъ одъ Г. Флестмана. То е много. За шилингъ враба фунту штерлинга натрагъ. Мора да му е за рукомъ испало. И ово ми онъ явля. Жао ми е да му немогу благодарити, ер е заборавио свое прибывалиште назначити. Сачувай Боже, да не постанемъ поноситѣ садањимъ моимъ богатствомъ. Надамъ се да ћу моћи мало по мало на рокове Г. Вилтелу Брооку дугъ поштено исплатити.

Како самъ реко моимъ кћерима, да е Г. Флетманъ писао, постала е нова свечаностъ. — Немогу да понямъ шта имаю дѣвойке съ Г. Флетманойъ. Ёни се заруменила, а Поли скочи, те јой покріе лице обема рукама. Ёни се учинила као да е врло люта была на сестру.

И Читао самъ Флетманово писмо. Ёдва самъ мого то учинити, ерѣ е младый човекъ санярникъ. Онѣ ми наводи ласканя, коя я незаслужуемъ. Све е кодъ нѣга претерано; а тако исто и оно, што о Ёни пише. Кадъ самъ читао, жао ми е было сироте учтиве дѣвойке. Нисамъ мого мою кћеръ тако гледати. Међутимъ место у писму нѣ тичуће се знаменито е; оно овако гласи:

3 „Кадъ самъ я, муже, одъ вашега дома полазио, было ми е као да се удалявамъ одъ мого отчиногъ дома опетъ у дивльій животъ. Докъ годъ живимъ нећу васъ заборавити; докъ годъ живимъ нећу заборавити како ми е было добро кодъ васъ. Юшъ васъ предъ очима имамъ, у вашој богатој сиротини, у вашој християнској скромности, у вашемъ патриархалномъ великодушію. И дивно милу ласкателну Полу; и — ахъ, за вашу Ёну нема свойства! — Зарѣ оно, кое дае човекъ светцима, подъ кои коснућемъ све, што е земно, преображава се? Вѣчно ћу мыслити на онај часъ, кадъ ми е дала 12. шилинга; вѣчно, вѣчно, кадъ ми е, тѣшећи ме, говорила. — Немойте се чудити, юшъ ми стое оны 12. шилинга — Недамъ їй за 1000. гвинеа. Можда ћу вамъ скоро све устмено изјавити. Одкадъ живимъ, нисамъ никадъ было срећни, и никадъ несрећни, као садъ. Препоручите ме вашимъ благимъ кћерима, ако ме се юшъ опоминю.“

И По овимъ врстама заключавајући, онѣ наивѣрава опетъ у Крекеладу доћи. То бы ми было мило! Мого бы му мою благодарностъ изјавити. Младнѣћ можда ми е у безмѣрной захвалности све нѣгово иманѣ дао, што самъ му онда половиноу мое готвості позаймио. То бы ми было жао. Лабомысленъ се види; ко ипакъ има поштено срдце.

О Маломъ се Алфреду допада кодъ насъ. Дѣтенце се е данасъ на Полу насмеяло, кадъ га е Ёни као млађа майка у наручіяма носила. Дѣвойке ће болъ неговати малогъ свѣтскогъ грађанина, него што я мыслимъ. Но оно е и добро дѣтенце. Мы смо му купили красну колевку, и све остале ситне потребе богато набавили. Колевка стои покрай Ёниногъ кревета. О-

на бди данъ и ноћ као духъ чуваръ надъ нѣнымъ нѣжнымъ посинчићемъ.

(Продуженіе слѣдую.)

Л А С К А Т Е Л Ъ .

Ништа ние гаднѣ, противнѣ и презрителнѣ одъ ласкателя, кои се непрестано труди, да свое лице изобрази и како нѣговомъ држанію, тако и говору пристойный удесъ дадъ. Сладке рѣче и пріятно смещенѣ облећу му непрестано око устана. Нѣгова е едина цѣль варањ.

Ласкательи су права куга, у явномъ као и дружевномъ животу; они су свагда на опрезу, па макаръ се шта случило, већ знаду зашто е и крозь што, трче къ ономе, коега се тиче, да га похвалама и ласканіемъ обаспу.

Ласкатель нема никаквогъ морала, онѣ потврђава своя ласканя заклетвомъ и сваку рѣчь залаже своіомъ чешћу.

Ако си богатъ, накупе се око тебе ласкательи као муве око меда, и иду за тобомъ у застоппе, хвале ти свако дѣло, одобраваю и смею се твоимъ будалаштинама, а сваку рѣчь налазе за тако важну, као да е изъ уста мурога-Соломона изтекла.

Ако се каешъ за какову изговорену рѣчь, онда се ласкатель труди да те оправда; ако си кою погрѣшку учинио, за кою себи на само пребацуешъ, то назива ласкатель прекомѣрномъ строгосћу и увѣрава насъ да смо болъи, него што заиста есмо.

Говори ласкателя простиру се на нашу цѣлу домовину. Онѣ насъ увѣрава, да е наша жена образацъ своіу жена, и да су наша дѣца непревосходно паметна. Наше покућанство налази свагда по најновіемъ вкусу, да, и само псето наше у нѣговимъ е очима најлѣпше створенѣ.

Ласкательи се наоде на свима явнима мѣстима; кога годъ најманѣ познаю, одма га учтиво и страхопочитателно поздравляю, називаюћи га своимъ наибольшимъ пріятельмъ стискиваюћи га за руку, грле га и пресипаю похвалама съ увѣреніемъ нѣнове оданости. Благо ономе, кои нѣговомъ ласканію уво неокреће и за носъ се вући неда, онај неће упадати у нове неброене погрѣшке, нити се у старима утвр-

Презирамо такове люде, и поклонимо наше повѣренѣ оныма искренимъ познанцыма и прїятельима, кои насъ на наше погрѣшке внимателне чине и тимъ свое прїятельство вѣштественно доказую. Но на жалость има много людїй, кои истину немогу трпѣти, и зато неће ласкателя нигда са свѣта нестати.

Б. Аврамовићъ.

МИНВАНА.*)

Жалостна и са пламтећимъ лицемъ сшавши са високе стѣне Морвенске, гледала е Минвана на пространство мора. Она опази долазакъ млади наши войника, окићени блистаюћимъ се оружїемъ: „гди си ты Рино, гди си ты“ — повиче. —

Тужни и смућени погледи ваши казивали су їй: да сада не живи Рино, да е сенка нѣногъ любезника узнела се на облаке, и да смо чули слабый гласъ нѣговъ зуѣћи са зефиромъ по шумици зелены холмова.

Шта! Сынъ Фингаловъ пао на бойноме полю Уллина! како е морала бити снажна рука нѣга оборивша!! И я, я остала сама. — Не, нећу я живити сама. О ветре! развеваюћи мою црну косу, я нећу дуго саединавати уздисае мое са любимъ жуборомъ твоимъ. Дужна самъ лећи у гробъ поредъ могъ прелюбезногъ Рина. Дражайшїй любовниче! я сада не видимъ тебе долазећа са боишта обкружена прелестима младости твое. — Сенка мрачна обкружава любовника Минванина и немо безгласїе обитава у тесномъ жилишту Рина. —

Гди су твои верни пси? гди е твоя стрела? твой непобѣдима штитъ? твой мачъ ватри небесной подобный? твоє копль свакадъ оруменѣво неприятельскомъ крвлю?

Яой! Я видимъ твоє оружіе у кораблю твоєме. Я видимъ нѣга боядисана крвлю, нису га положили покрай тебе у мрачномъ пребывалишту твоєме. О прелюбезный Рино! Када гласъ Ауроре дође и каже ти: устани младый войниче, ловци су сада у полю, елень е близу твоє ку-

ће. — Удали се прекрасна Аурора, удали се, Рино спава, онъ нечує више твога гласа, елени свачу по нѣговомъ гробу и онъ їй не осећа. Смрть е успавала младаго Рина; — по я полагаю идемъ. Я ћу ћутећи, о драгий юначе! прикрасти се къ постельи, на којой се ты покоишь. Минвана лећи ће безгласна, лећи ће поредъ возлюбљеногъ Рина. — Младе другарице мое тражитће ме, но оне ме никада више неће наћи. Оне при согласномъ певаню поћи ће по трагу моме; но смртна тишина у место мене казатће їмъ, да я нечуємъ више песме нѣине и да самъ на свагда заспала поредъ драгоцѣногъ Рина.

Іованъ Ђ. Ђвтимїєвићъ.

ИСТНИТЕ АНЕКДОТЕ.

1.

Кодъ еднога великога Господина састану се петъ лѣкара, одъ кои двоица су лѣкарске науке изучили и имали докторске дипломе, двоица су нешто мало одъ лѣкарїе чули, а еданъ банъ ништа, но случайно е лѣкаромъ постао. Едан-путъ у разговорѣ съ тимъ Господиномъ рекне овай последный предъ коллегамъ своимъ: „Господине! Овде смо петъ доктора, изузми двоицу, а насъ трое сатри у прахъ и слепи човека, па ће ти изићи еданъ докторъ — безъ главе.“

2.

У одной илици састану се два доктора, старый и младый. Старый запыта младаго: „Ову воду я нити пиємъ, нити се у нѣой купамъ, па ми опетъ помаже: како е то?“ Младый докторъ слегне рамены, на кое старый прослови: „На извору, од-куда овай врућъ потокъ тече, я имамъ воденицу. Зими, кадъ се све воденице замрзну, моя ради, па наравно помаже ми.“

Л. М. Н.

СРБСКА НАРОДНА ЗАГОНЕТКА.

(Одъ Тодора Влаића.)

У одной соби, обичной одъ четири угля, было е по еданъ мачакъ у свакомъ углю обещенъ, и предъ свакимъ тимъ мачкомъ была су їоштъ по три висећа мачка; пытанъ е: колико е было свега мачкова обещены и висећи?

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.